

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов

(підпис)

» 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ

для студентів

спеціальності

073 Менеджмент

освітнього рівня

другий (магістерський)

освітньої програми

073.00.01 Менеджмент організацій та адміністрування

спеціалізації
(за наявності)

Управління проектами

Київ – 2018

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	116-9/16
(підпис)	(прізвище, ініціали)
«__»	20__ р.

Розробник:

Редько Сергій Іванович, доцент кафедри управління Факультету інформаційних технологій та управління, кандидат психологічних наук, доцент

Викладач:

Редько Сергій Іванович, доцент кафедри управління Факультету інформаційних технологій та управління, кандидат психологічних наук, доцент

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри управління

Протокол від 05.09. 2018 р. №9

Завідувач кафедри _____ О.В. Акіліна
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми "Менеджмент організації та адміністрування"
(назва освітньої програми)

06.09. 2018 р.

Керівник освітньої програми _____ В.П. Удовиченко
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____. _____. 20__ р.

Заступник директора/декана _____ І.Ю. Мельник
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	5	-
Семестр	9	-
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	120	-
Аудиторні	32	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	50	-
Форма семестрового контролю	іспит	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками щодо формування команди та управління її діяльністю, організації і координації роботи в команді, психологічного аналізу міжособистісних взаємин у команді та їх особливостей; оволодіння засобами ефективного впливу менеджера на членів команди для забезпечення їх мотивації працювати разом на спільний результат.

Завданнями дисципліни є оволодіння такими компетентностями:

I. Загальнопредметні компетентності:

ЗК3 – Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел та прийняття рішень;

ЗК4 – Здатність організовувати та мотивувати людей рухатися до спільної мети, працювати в команді

II. Фахові компетентності:

ФК4 – Здатність до ефективного використання та розвитку людських ресурсів в організації;

ФК6 – Навички формування та демонстрації лідерських якостей;

ФК8 – Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом

3. Результати навчання за дисципліною

Студент має **вміти**:

ПРН2 – Встановлювати зв'язки між елементами системи управління організації;

ПРН8 – Демонструвати вміння взаємодіяти з людьми та впливати на їх поведінку, діяти у команді

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Теорія і практика командування							
Основи командування	12	2	2				8
Основи командування (продовження)	12	2	2				8
Модульний контроль	4						
Разом	28	4	4				16
Змістовий модуль 2. Організація роботи в команді							
Організація роботи в команді	10	2	2				6
Звітність та контроль роботи команди. Ситуаційний аналіз	10	2	2				6
Розподіл ролей у команді	9	2	2				5
Модульний контроль	2						
Разом	31	6	6				17
Змістовий модуль 3. Управління динамікою внутрікомандних процесів							
Життєві цикли команди	8	2	2				6
Динамічні особливості команди та її життєдіяльність	8	2	2				6
Моніторинг ефективності команди	8	2	2				5

Модульний контроль	2						
Разом	31	6	6				17
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	16	16				50

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія і практика командоутворення

Тема 1 Основи командоутворення

Сутність командної форми організації робіт. Характеристика завдань, які може виконувати команда. Основні ознаки команди. Чинники ефективної команди. Висока мотивація працювати разом на спільний результат як основа ефективності команди.

Принципи, що становлять основу командоутворення, їх зміст. «Плюси» і «мінуси» організації команди. Чисельність команди. «Золоте правило» чисельності команди.

Основні сфери діяльності команди: виробнича та інтелектуальна, їх особливості у постановці цільового завдання, формах стимулювання, рівні креативності та комунікативної культури членів команди, тривалості продуктивного функціонування.

Модель оплати праці членів команди.

Тема 2. Основи командоутворення (продовження)

Форма управління в команді як найважливіша умова забезпечення ефективності команди. Три основні форми управління в команді: «театр одного актора», «команда згоди», «рада» та їх специфіка.

Еволюція команд в інтелектуальній сфері. Неформальні інтелектуальні і управлінські команди. Вимоги до членів інтелектуальної команди.

Методичні підходи до формування команд. Навички та вміння членів команди: навички системного мислення і володіння ситуаційним аналізом, комунікативні здатності кандидатів у члени команди, їх лідерські здібності.

Діагностика життєздатності і розподіл ролей у команді.

Змістовий модуль 2. Організація роботи в команді

Тема 3. Організація роботи в команді

Організація і координація роботи в команді, взаємодія з іншими командами та партнерами. Основний зміст роботи керівника – лідера команди у щоденному розв'язанні управлінських завдань.

Результативна робота «на випередження»; попередження та нейтралізація перешкод, що виникають як основний критерій успішності та цінності керівника.

Основні проблеми в організації взаємодії між командами у ситуаціях, коли команди знаходяться на одному рівні управління в організаційній структурі і підпорядковані різним керівникам або безпосередньо керівнику всієї організації.

Принцип пріоритетності інтересів фірми (організації) в цілому як основа забезпечення взаємодії між командами.

Планування діяльності команди як умова продуктивного функціонування. Етапи здійснення планування діяльності команди. Визначення напрямків досягнення наміченої мети, розробка стратегії і тактики.

Вибір основного напрямку дій як основа оцінки співвідношення «важливість (терміновість) вирішення завдань – допустимий рівень витрат і ризиків».

Рекомендації щодо складання довгострокового (стратегічного) плану. Особливості оперативного календарного планування діяльності команди.

Тема 4. Звітність та контроль роботи команди. Ситуаційний аналіз

Планова звітність. Контроль виконання роботи. Форми контролю виконання роботи, що практикуються у роботі команди.

Ситуаційний аналіз як процес оцінювання зовнішніх і внутрішніх обставин у минулому, сьогодні і майбутньому з метою визначення найбільш раціональної поведінкової лінії. Ситуаційний аналіз як найважливіший засіб продуктивної діяльності команди. Типові помилки ситуаційного аналізу.

Етапи ситуаційного аналізу та умови їх виконання: створення поля ідей, варіантів, сценаріїв; оцінка і відбір; план дій. Основні процедури ситуаційного аналізу.

Тема 5. Розподіл ролей у команді

Ролі членів команди. Особистісні особливості та потенції членів команди як її неформальний ресурс. Адекватний і гнучкий рольовий розподіл як ефективний метод підвищення конкурентоспроможності команди.

Фактори, що чинять вплив на визначення ролей в команді: безпосередня професійна діяльність, посадові обов'язки; взаємодія команди із зовнішніми партнерами, клієнтами; інтелектуальний потенціал кожного члена команди і його використання у конкретній ситуації; процес життєдіяльності команди і динаміка її успішного розвитку.

Ролі членів команди у проблемних ситуаціях: генератор ідей, аналітик, прагматик, конструктивний критик; їх особливості.

Рольовий метод «Шість капелюхів» при проведенні ситуаційного аналізу.

Процес життєдіяльності команди і динаміка його успішного розвитку.

Змістовий модуль 3. Управління динамікою внутрікомандних процесів

Тема 6. Життєві цикли команди

Динаміка успішності розвитку команди як поєднання динаміки успішного розвитку команди в цілому та динаміки індивідуального розвитку членів команди.

Етапи розвитку команди: становлення, успішний розвиток, пошуковий період, розпад (зростання).

Етап становлення: десять кроків створення команди. Етап успішного розвитку: п'ять найбільш важливих стратегічних ситуацій в діяльності команди.

Пошуковий період: вісім основних ознак «зависання» команди. Основні напрями роботи лідера з підтримки команди в ситуації «зависання».

Тема 7. Динамічні особливості команди та її життєдіяльність

Індивідуально-психологічні особливості емоційної адаптації членів команди та мотивація їх діяльності. П'ять типових ситуацій, що негативно впливають на діяльність команди, шляхи їх запобігання.

Типові ситуації, що негативно впливають на дух команди і настрої її членів: оновлення складу команди; тактика уникнення окремих членів команди; неадекватне зростання мотиваційних запитів, зміна особистісних і духовних орієнтирів; зниження авторитету, відсутність випереджуючого особистісного зростання лідера команди.

Ефект «особистого прикладу» лідера. Індикатори зниження авторитету лідера. Характерні прояви особистісних непорозумінь лідера з членами команди.

Показники неефективності лідера команди, шляхи їх подолання.

Тема 8. Моніторинг ефективності команди

Поняття моніторингу. Моніторинг ефективності діяльності команди (ЕДК) як постійно діюча система тренінгових, тестових та інформаційно-аналітичних заходів, що забезпечує діагностику стану команди, підтримку її життєздатності та ефективної діяльності протягом періоду існування команди.

Моніторинг конкурентоспроможності команди та його показники: виробничо-економічні, показники ринкової стійкості команди, показники психологічної стабільності команди.

Системність, повнота і логічність завершення – основні вимоги до повноцінного моніторингу, що відображає суть і діагностику внутрікомандних процесів.

Профілактичний та проблемно-орієнтований – основні форми моніторингу ефективності команди. Показники моніторингу.

Моніторинг особистої ефективності лідера команди. Моніторинг особистої ефективності всіх членів команди. Моніторинг ефективності команди в цілому.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	3	3	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	3	3	3	3
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	3	30	3	30
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	2	50	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30						
Разом		-	84	-	76	-	76
Максимальна кількість балів: 236							
Розрахунок коефіцієнта: 3.93							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	К-сть годин	К-сть балів
Змістовий модуль 1. Теорія і практика командоутворення			
1	Сутність командної форми організації робіт. Характеристика завдань, які може виконувати команда.	2	1
2	Основні ознаки команди. Ефект команди.	2	1
3	Принципи роботи команди. Чисельність команди.	2	0,5
4	«Плюси» і «мінуси» організації команди.	2	0,5
5	Основні сфери діяльності команди: виробнича та інтелектуальна, їх особливості.	2	0,5
6	Форми управління в команді.	2	0,5
7	Еволюція команд в інтелектуальній сфері. Неформальні інтелектуальні і управлінські команди.	2	0,5
8	Вимоги до членів інтелектуальної команди.	2	0,5
Змістовий модуль 2. Організація роботи в команді			
1	Методичний підхід до формування команд. Навички та вміння членів команди.	2	0,5
2	Діагностика життєздатності і розподіл ролей у команді.	2	0,5
3	Організація і координація роботи в команді, взаємодія з іншими командами або партнерами.	2	0,5
4	Організація взаємодії між командами та зовнішніми партнерами.	2	0,5
5	Планування діяльності команди.	2	0,5
6	Етапи планування.	2	1
7	Цілепокладання.	2	0,5
8	Ролі членів команди. Ситуації вирішення проблем.	2	0,5
9	Рольовий метод «Шість капелюхів» при проведенні ситуаційного аналізу.	1	0,5
Змістовий модуль 3. Управління динамікою внутрікомандних процесів			
1	Процес життєдіяльності команди і динаміка його успішного розвитку.	1	0,5
2	Динаміка успішності розвитку команди.	2	0,5
3	Етап становлення та етап успішного розвитку.	2	0,5
4	Пошуковий період.	2	0,5
5	Індивідуально-психологічні особливості емоційної адаптації членів команди та мотивація їх діяльності.	2	0,5
6	Типові ситуації, що негативно впливають на дух команди і настрої її членів.	1	0,5
7	Поняття моніторингу.	2	0,5
8	Моніторинг конкурентоспроможності команди.	1	0,5

9	Форми моніторингу.	2	0,5
10	Профілактичний моніторинг ефективності команди. Програма моніторингу. Моніторинг особистої ефективності лідера команди.	2	0,5

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль є складовою поточного контролю і здійснюється в формі виконання студентом модульного контрольного завдання (контрольної роботи) згідно затвердженого графіку. Кількість модулів – 3. Максимальний бал модульного контролю складає 25.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого, відповідно, перевіряється під час модульного контролю. Об'єктами змістового модульного контролю знань студентів є: знання, уміння та навички студентів, виконання модульних контрольних завдань. При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування певного модуля.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни є визначенням рівня засвоєння кожним студентом навчальної програми. Ця інтегральна рейтингова оцінка вираховується, як сума накопичених балів поточної успішності, що складається зі змістових модульних контролів, самостійних робіт, роботи на семінарських заняттях, балів за відвідування лекцій та семінарів, за всіма видами робіт, передбачених для даної дисципліни. Студент, що набрав протягом семестру за підсумковим оцінюванням не менше 35 балів (з коефіцієнтом перерахунку 3,55) отримує допуск до іспиту.

Максимальна кількість балів за іспит: **40 балів**

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до шкали переведу оцінок ECTS (таблиця), як сума балів отриманих студентом.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

7. Сутність командної форми організації робіт.
8. Характеристика завдань, які може виконувати команда.
9. Основні ознаки команди.
10. Чинники ефективної команди.
11. Принципи, що становлять основу командоутворення, їх зміст.
12. Основні сфери діяльності команди.

13. Модель оплати праці членів команди.
14. Форма управління в команді як найважливіша умова забезпечення ефективності команди.
15. Еволюція команд в інтелектуальній сфері.
16. Неформальні інтелектуальні і управлінські команди.
17. Методичні підходи до формування команд.
18. Навички та вміння членів команди
19. Діагностика життєздатності і розподіл ролей у команді.
20. Організація і координація роботи в команді, взаємодія з іншими командами та партнерами.
21. Основний зміст роботи керівника – лідера команди у щоденному розв'язанні управлінських завдань.
22. Планування діяльності команди як умова продуктивного функціонування.
23. Особливості оперативного календарного планування діяльності команди.
24. Звітність та контроль роботи команди.
25. Ситуаційний аналіз як найважливіший засіб продуктивної діяльності команди.
26. Етапи ситуаційного аналізу та умови їх виконання: створення поля ідей,
27. Ролі членів команди.
28. Особистісні особливості та потенції членів команди як її неформальний ресурс.
29. Фактори, що чинять вплив на визначення ролей в команді
30. Ролі членів команди у проблемних ситуаціях: генератор ідей, аналітик, прагматик, конструктивний критик; їх особливості.
31. Рольовий метод «Шість капелюхів» при проведенні ситуаційного аналізу.
32. Процес життєдіяльності команди і динаміка його успішного розвитку.
33. Життєві цикли команди
34. Індивідуально-психологічні особливості емоційної адаптації членів команди та мотивація їх діяльності.
35. П'ять типових ситуацій, що негативно впливають на діяльність команди, шляхи їх запобігання.
36. Типові ситуації, що негативно впливають на дух команди і настрої її членів.
37. Ефект «особистого прикладу» лідера.
38. Індикатори зниження авторитету лідера. Характерні прояви особистісних непорозумінь лідера з членами команди.
39. Показники неефективності лідера команди, шляхи їх подолання.
40. Моніторинг ефективності діяльності команди
41. Моніторинг конкурентоспроможності команди та його показники: виробничо-економічні, показники ринкової стійкості команди, показники психологічної стабільності команди.
42. Профілактичний та проблемно-орієнтований – основні форми моніторингу ефективності команди.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год., лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 30 год., самостійна робота – 50 год.

Тиждень	Змістовий модуль І			Змістовий модуль ІІ			Змістовий модуль ІІІ		
Модулі	Управління динамікою внутрікомандних процесів								
Назва модуля	Теорія і практика командоутворення								
Кількість балів за модуль	84 балів								
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	
Дати									
Теми лекцій	Основи командоутворення	Основи командоутворення (продовження)	Організація роботи в команді	Звітність та контроль роботи команди. Ситуаційний аналіз	Розподіл ролей у команді	Життєві цикли команди	Динамічні особливості команди та її особливості	Моніторинг ефективності команди	
Теми практичних та семінарських занять	Основи командоутворення. Ділова гра «Знаки команди. Принципи взаємодії членів команди». Розв'язування ситуаційних задач.	Основи командоутворення (продовження): форми управління в команді; методичний підхід до формування команди; навички та вміння членів команди; розподіл ролей у команді. Психологія «Орієнтація стільно діяльності менеджера на формування команди. Психологія «Орієнтація стільно діяльності менеджера на формування команди (Опитувальник Р. Блейка – Дж. Мутона)»	Організація і координація роботи в команді. Планування діяльності команди, етапи його здійснення. Розв'язування ситуаційних задач. Демонстрація «Формування психологічної готовності до роботи в команді»	Розподіл ролей у команді. Ролі членів команди. Психологія функціонально-рольової позиції в команді. Демонстрація навичок партнерської взаємодії менеджерів та персоналу в команді.	Процес життєвості команди і динаміка його успішного розвитку. Рольовий метод «Шість капелюхів» при проведенні ситуаційного аналізу. Ділова гра «Алгоритм розв'язання управлінських проблем».	Життєві цикли команди: етап становлення, етап успішного розвитку, життєдіяльність команди і динаміка його успішного розвитку. Ділова гра «Конкурентоздатна особистість. Конкурентоздатна команда».	Динамічні особливості команди та її життєдіяльність. Індивідуально-психологічні особливості емоційної адаптації членів команди та мотивація їх діяльності. Психологія «Діагностика особистості на мотивацію до успіху та на мотивацію до уникнення невдач Т. Ейлера»	Моніторинг ефективності команди: моніторинг конкурентоздатності команди, профілактичний моніторинг ефективності команди, моніторинг особистості команди, моніторинг конкурентоздатності команди.	
Самостійна робота	5 балів			5 балів			5 балів		
Види поточного контролю	Тестування (10 балів) Модульна контрольна робота (25 балів)			Тестування (10 балів) Модульна контрольна робота (25 балів)			Тестування (10 балів) Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль	екзамен (40 балів)								

8. Рекомендована література

Базова

1. Баєва О.В. Основи менеджменту: Практикум / ОВ. Баєва, Н.І. Новальська, Л.О. Згалат-Лозинська. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
2. Будзан Б. Менеджмент в Україні: сучасність і перспективи. К.: Основи, 2006. – 349 с.
3. Вачевський М.В. Маркетинг для менеджера: монографія / М.В. Вачевський, М.І. Долішний, В.Г. Скотний. – Стрий: Просвіта, 2003. – 139 с.
4. Виноградський М. Організація праці менеджера: Навчальний посібник/ Микола Виноградський, Алла Виноградська, Олена Шканова, Київ. економ. ін-т менеджменту. – К.: Кондор, 2003. – 516 с.
5. Виханский О. Менеджмент: [Учебник]/ О.С. Виханский, А.И. Наумов. – [2-е изд.]. – М.: Фирма «Гардарика», 2003. – 415 с.
6. Гріфін Р. Основи менеджменту: Підручник для студ. екон. спец./ Рикі Гріфін, Володимир Яцура. – Львів: БаК, 2005. – 605 с.
7. Дзвінчук Д.І. Психологічні основи ефективного управління. – К.: ЗАТ “НІЧЛАВА”, 2010. – 280 с.
8. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 456 с.
9. Іванова В. Менеджер – професійний керівник: Навчальний посібник/ Ірина Іванова; М-во освіти і науки України, Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2005. – 106 с.
10. Карамушка Л.М., Філь О.А. Формування конкурентоздатної управлінської команди (на матеріалі діяльності освітньої організації): Монографія. – К.: Фірма «ІНКОС», 2007. – 268 с.
11. Лозниця В.С. Психологія менеджменту. Теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: ТОВ "УВПК "ЕксОб", 2001. – 512 с.
12. Лукашевич Н. Самоменеджмент: Теория и практика/ Николай Лукашевич. – К.: Ника-Центр, 2007. – 339 с.
13. Небава М.І. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник / М.І. Небава, В.О. Козловський, А.О. Азарова, О.Й. Лесько. – Вінниця: ВНТУ, 2012. – 130 с.
14. Нестуля О.О. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера: навч. посіб./О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, В.В. Карманенко. – К.: Знання, 2013. – 287 с.
15. Нестуля О.О. Основи лідерства. Наукові концепції (середина ХХ – початок ХХІ ст.): навч. посіб./О.О. Нестуля, С.І. Нестуля. – Полтава: ПУЕТ, 2016. – 375 с.
16. Осовська Г. Основи менеджменту: Підручник/ Галина Осовська, Олег Осовський,. – 3-е вид., перероб. и доп. – К.: Кондор, 2006. – 661 с.

17. Скібіцька Л.І. Менеджмент: Навчальний посібник для вищих навч. закладів / Л.І. Скібіцька, О.М. Скібіцький; Мін-во освіти і науки України. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 415 с.

18. Технологія психологічної підготовки персоналу держадміністрацій до роботи в команді: навч. посіб. / Карамушка Л.М., Філь О.А., Левковець В.В., Альохіна О.І., Михайленко В.О. – К.: Наук. світ, . – 182 с.

19. Хміль Ф. Менеджмент: Підручник для студ. вуз. / Федір Хміль. – К.: Академвидав, 2003. – 607 с.

20. Шегда А. Менеджмент: Учебник / Анатолий Шегда. – 3-е изд., испр. и доп. – К.: Знання, 2006. – 645 с.

21. Якокка Л. Карьера менеджера: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1991. – 384 с.

Допоміжна

1. Ильин Е.П. Психология индивидуальных различий. – СПб.: Питер, 2004. – 701 с.

2. Львовчкін А.М. Економічна психологія: Навч. посібник. – К.: Міленіум, 2003. – 128 с.

3. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.

4. Соціально-психологічний словник / Авт.-укладачі: В.М. Галицький, О.В. Мельник, В.В. Синявський.– К., 2004. – 250 с.

5. Трухін І.О. Соціальна психологія спілкування: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 336 с.

9. Додаткові ресурси

1. Кізян С.М., Небава М.І., Адлер О.О. Вступ до фаху. Менеджер і команда: теоретичні та практичні аспекти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/8046?locale-attribute=uk> – Назва з екрану.

2. Основи менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/3/415.html> – Назва з екрану.

3. Робота в команді: ключові фактори успіху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://toplutsk.com/articles-article_726.html – Назва з екрану

4. Муха Р.А. Команда, її сутність та особливості розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4253> – Назва з екрану.

5. Богославська О.П. Формування проектної команди. Конспект лекцій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moup.zgia.zp.ua/wp-content/uploads/2015/05/ФПК-лекції-Богуславська.pdf>

– Назва з екрану

6. Карамушка Л.М., Романовський О.Г., Філь О.А. Технологія формування команд в організаціях. Навчальний посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://uaoppp.com.ua/read/111/>

– Назва з екрану.